

Eduskunta
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 26.10.2017

HE 100/2017 vp eduskunnalle alkoholilain ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira esittää hallituksen esityksen johdosta kuulemisessa seuraavat huomiot:

Valvira pitää hallituksen esityksen alkoholilain kansanterveydellisiä tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina. Valviran arvion mukaan osa ehdotuksessa esitetyistä muutoksista johtaa alkoholin kulutuksen lisääntymiseen ja siitä aiheutuvien haittojen kasvuun.

Viranomaisvaikutukset

Lakiehdotuksessa ei ole riittävän perustellusti käsitelty alueellisen alkoholihallinnon järjestämistä maakuntauudistuksen jälkeen. Valvira katsoo, että aluehallintovirastojen ja Valviran nykyiset alkoholihallinnon tehtävät olisi tarkoituksenmukaista koota perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaan yhdeksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi vuonna 2020. Valtakunnallisessa virastossa käytäntöjen ja tulkintojen yhdenmukaisuus olisi varmistettavissa, yrittäjien tasapuolinen kohtelu olisi helpommin toteutettavissa, ja toiminta olisi kustannustehokasta. Näin myös tehtävään osoitetut, kohtalaisen vähäiset resurssit käytettäisiin mahdollisimman optimaalisesti.

Anniskeluravintoloiden jatkoaikojen muuttaminen hallituksen esityksen mukaisesti ilmoituksenvaraisiksi johtaa erityisesti kaupunkialueilla asuinympäristölle aiheutuvan häiriön ja haitan lisääntymiseen. Muutos aiheuttaa myös siirtymisen ennakoivasta lupahallinnon kautta tapahtuvasta valvonnasta kohti jälkikäteistä kenttävalvontaa, ja johtaa sekä alkoholiviranomaisten että yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaavien viranomaisten kasvavaan resurssitarpeeseen yöaikaan.

Lakiehdotuksen mukaan anniskelulupaviranomaisen tulisi pyytää lausuntoa sekä poliisilta että kunnalta, ja lähes pääsääntöisesti lupaviranomaisen olisi ilmoitettava hakemuksesta naapurustolle ja jatkoaikailmoituksien osalta kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Tämä moninkertaistaisi lupaviranomaisen työmäärän yksittäisen lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä ja pidentää lupahakemusten käsittelyaikaa nykyisestä parista viikosta joissain tapauksissa jopa useampaan kuukauteen. Laaja kuulemis- ja ilmoittamisvelvoite edellyttää myös huomattavaa lisäystä alkoholilupaviranomaisten resursseihin.

Valvontamaksut

Valvira perii vuotuisia valvontamaksuja alkoholilain mukaisesta valvonnasta alkoholijuomien ja väkiviinan valmistus-, tukkumyynti- ja käyttöluvanhaltijoilta sekä kansainvälisessä liikenteessä toimivilta luvanhaltijoilta. Maksuja peritään

lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Valvira pitää hyvänä sitä, että käsiteltävässä ehdotuksessa maksut on otettu lakitasolla huomioon. Valvontamaksujen osalta Valvira pitää tärkeänä, että jatkossa elinkeinolta kerättävät valvontamaksut tilitetään virastolle (nettobudjetointi), jolloin alkoholivalvonnassa on mahdollisuus saavuttaa kustannusvastaavuus. Nykytilanteessa valvontamaksuilla ei kustanneta Valviran toimintaa, vaan ne siirretään valtiovarainministeriölle veroluonteisina maksuina.

Huomioitavaa on, että alkoholijuomien valmistuksen ja tukkumyynnin osalta Valvira noudattaa ns. yhden luukun periaatetta, eli Valvira myöntää alkoholilain mukaisen luvan, vastaanottaa alkoholijuomien valmistajien ja varastojen elintarvikehuoneistoilmoituksen sekä toimii luonnonmukaisesta tuotannosta annettuna lain mukaisena viranomaisena alkoholijuomien osalta. Valvira ei ole perinyt erikseen maksua elintarvikevalvonnasta eikä luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta vaan niihin kohdistuva valvonta on sisällytetty edellä mainittuihin alkoholilain perusteella kerättyihin valvontamaksuihin.

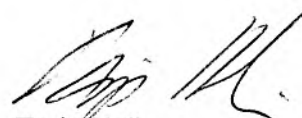
Alkoholielinkeinorekisteri

Valvira ylläpitää yhdessä aluehallintovirastojen kanssa alkoholielinkeinorekisteriä. Esitetyt muuttuneet lupaedellytykset, uudet valvontatehtävät ja raportointi edellyttävät merkittäviä rekisteri- ja tietojärjestelmä uudistuksia. Tietojärjestelmämuutoksien tulee olla toteutettuna ennen uuden lain voimaantuloa. Valvira arvioi nykyisen alkoholielinkeinorekisterin välttämättömien muutostöiden sekä niihin kiinteästi sisältyvien esimerkiksi sähköiseen asiointiin liittyvien toimintojen kustannuksiksi noin 50 000 euroa. Muutoksen toteutus edellyttää myös riittävää henkilöresursointia projektin tietohallintoon. Valvirassa ollaan aloittamassa 1990-luvun lopulla käyttöön otetun alkoholielinkeinorekisterin kokonaisuudistusta. Uusi rekisteri on tarkoitus ottaa käyttöön aikaisintaan vuonna 2019. Rekisterin kokonaisuudistuksen toimeenpano edellyttää virastolle osoitettua lisärahoitusta.

Voimaantulo

Alkoholilain mukaiset lupa- ja valvontaviranomaiset eli Valvira ja aluehallintovirastot tarvitsevat lakiuudistuksen toteutuessa sen toimeenpanoa varten riittävän ajan ja resurssit. Valviran arvion mukaan, jotta toimeenpano voitaisiin toteuttaa tehokkaasti ja ongelmitta, viranomaiset tarvitsevat vähintään puolen vuoden mittaisen ajan lain hyväksymisestä tietojärjestelmä uudistuksiin sekä ohjeiden ja prosessien päivittämiseen. Näihin toimenpiteisiin tarvitaan myös lisärahoitusta.

Ylijohtajan
sijaisena johtaja

Tarja Holli

Johtaja

Jussi Holmalahti